МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«Економічна безпека: організаційно-правові, інформаційно-аналітичні та оперативно-розшукові засади»

м. Ірпінь, Україна

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра кримінального судочинства та аналітичної діяльності

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ, ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІ ЗАСАДИ

ЗБІРНИК ТЕЗ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

16 травня 2024 року

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

Ірпінь
2024

УДК 343.1:33-049.5 (477) (06)
ББК 67.9(4Укр)311я431
Е 45

Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного податкового університету
(протокол № 16 від 30 травня 2024 року)

Е 45 **Економічна безпека: організаційно-правові, інформаційно-аналітичні та оперативно-розшукові засади** : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції, 16 травня 2024 року / відп. за вип. Є. Ю. Колосовський. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. – 484 с. – PDF-формат ; мережеве видання ; інституційний репозитарій.
ISBN 978-966-337-730-8

До збірника увійшли тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Економічна безпека: організаційно-правові, інформаційно-аналітичні та оперативно-розшукові засади».

Публікації відображають результати наукових пошуків авторів, присвячені висвітленню актуальних питань, пов'язаних з організаційно-правовими, інформаційно-аналітичними та оперативно-розшуковими заходами.

Для науковців, викладачів, державних службовців, фахівців, менеджерів підприємств та фінансових установ, викладачів, аспірантів, студентів, а також широке коло читачів, які досліджують проблеми економічної безпеки національної економіки.

Тези подаються в авторській редакції.
За науковий зміст і якість поданих матеріалів відповідальність несуть автори та наукові керівники учасників інтернет-конференції

УДК 343.1:33-049.5 (477) (06)
ББК 67.9(4Укр)311я431

ISBN 978-966-337-730-8 © Державний податковий університет, 2024

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету:

Серебрянський Д. М., канд. екон. наук, доцент, в. о. ректора Державного податкового університету.

Заступник голови організаційного комітету:

Смірнова О. М., канд. екон. наук, доцент, с.н.с., проректор з наукової роботи Державного податкового університету;

Прокопенко В. Ю., д-р економічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту економічної безпеки та митної справи Державного податкового університету;

Колосовський Є. Ю., канд. юрид. наук, доцент, завідувач кафедри кримінального судочинства та аналітичної діяльності.

Члени організаційного комітету:

Яцик Т. П., канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри кримінального судочинства та аналітичної діяльності, заступник директора з навчально-методичної роботи Навчально-наукового інституту економічної безпеки та митної справи; **Амеліна А. С.,** канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри кримінального судочинства та аналітичної діяльності; **Винниченко-Кумкова Л. О.,** канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри кримінального судочинства та аналітичної діяльності; **Жидовцев Я. В.,** канд. юрид. наук, доцент кафедри кримінального судочинства та аналітичної діяльності; **Калганова О. А.,** канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри кримінального судочинства та аналітичної діяльності; **Лимаренко Ю. С.,** старший викладач кафедри кримінального судочинства та аналітичної діяльності; **Мілімко Л. В.,** канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри кримінального судочинства та аналітичної діяльності; **Мельник С. С.,** канд. екон. наук, доцент кафедри кримінального судочинства та аналітичної діяльності; **Осика І. М.,** канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри кримінального судочинства та аналітичної діяльності; **Рудая М. І.,** канд. екон. наук, доцент, с.н.с., доцент кафедри кримінального судочинства та аналітичної діяльності; **Тильчик О. В.,** д-р юрид. наук, професор, професор кафедри кримінального судочинства та аналітичної діяльності; **Чигрина Г. Л.,** канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри кримінального судочинства та аналітичної діяльності.

СЕКЦІЯ 5. СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Marian Yunatskyi, Valeriya Gaponenko
Ensuring access to justice: comparative analysis
of free legal aid provisions in Ukraine and the European Union 416

Годухін Г. І.
Які реформи потрібні юридичній освіті та застосування інновацій? 420

Дмитерко А. С.
Роль міжнародної співпраці у протидії економічній
злочинності в умовах сьогодення 423

Желтухіна А. О., Колосовський Є. Ю.
Міжнародний досвід проведення фінансових розслідувань 426

Костенко А. С.
Зарубіжний досвід використання фінансових
розслідувань у правоохоронній діяльності 430

Круць Е. М.
Особливості міжнародного поліцейського
співробітництва під час кримінального провадження 438

Мулярчик А. М., Юнацький М. О.
Підвищення рівня економічної безпеки за допомогою
сучасних інформаційних моделей у бухгалтерському обліку 442

Пікуліна О. В.
Особливості забезпечення економічної
безпеки держави: світовий досвід..... 447

Почтар А. В., Дмитренко К. М.
Міжнародно-правові засади боротьби з транснаціональною
злочинністю в процесі міжнародного співробітництва 451

Рапацька О. С.
Міжнародний досвід забезпечення
економічної безпеки в умовах сьогодення 455

Сидоренко Д. С.
Стратегія економічної безпеки Сполучених Штатів Америки 458

Сидоренко Д. С.
Зарубіжний досвід протидії організованій
злочинності у фінансовій системі: спеціальні
правоохоронні органи та стратегічні пріоритети 462

Столяренко О. М., Куцмус М. С.
Російська військова агресія: ціна для глобальної економіки 468

Чеховська М. М.
Європейський досвід боротьби з ухиленням від санкцій щодо росії 472

Чигрина Г. Л.
Верховенство права як принцип забезпечення
економічної безпеки держави: світовий та вітчизняний досвід 475

Шевченко К. В., Винниченко-Кумкова Л. О.
Міжнародне співробітництво в кримінальному
провадженні в умовах воєнного стану 480

Чигрина Г. Л.,
канд. юрид. наук, доцент,
доцент кафедри кримінального
судочинства та аналітичної діяльності,
Державний податковий університет,
м. Ірпінь, Україна
ORCID ID 0000-0002-4546-0145

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ЯК ПРИНЦИП ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ: СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Економічна безпека – ключовий елемент національної безпеки держави. Система забезпечення економічної безпеки держави, її принципи та елементи протягом тривалого часу залишаються актуальною та дискусійною темою серед юристів і економістів, вчених і практиків всього світу. Наразі питання забезпечення економічної безпеки нашої країни, на фоні військових дій, які тривають вже більше десяти років, набуло особливого забарвлення та важливості.

Наявний світовий досвід забезпечення економічної безпеки держави у мирний час виявився не прийнятним для застосування у період війни.

Враховуючи негативний вплив військових дій на економіку нашої держави, стратегічний курс України у сфері забезпечення економічної безпеки має два взаємопов'язаних напрями – напрям розвитку та безпековий напрям [1].

Проаналізувавши світовий досвід та реалії сьогодення, Кабінет Міністрів України визначив вектори економічного розвитку України до 2030 року, серед яких чільне місце відведено забезпеченню верховенства права та подоланню корупції [2].

Як результат, до 2030 року в Україні передбачається подолання поточних викликів у напрямку забезпечення верховенства права та протидії корупції, а також кардинальні зміни у сфері функціонування системи правосуддя та правоохоронної системи [2].

З цією метою було розпочато реформування судових та правоохоронних органів. Але війна на території України суттєво ускладнила цей процес і він наразі не закінчений.

Ключовими викликами для України, які потребують реагування і вирішення, за дослідженнями Transparency International, De Jure Foundation, ЦППР та Центру економічного відновлення [2], починаючи з 2019 року, визначені:

- формування незалежної, професійної і доброчесної судової гілки влади;

- забезпечення незалежності, антикорупційної спроможності, належного рівня матеріально-технічного оснащення органів антикорупційної архітектури (Національного антикорупційного бюро України (НАБУ), Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП), Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК), Вищого антикорупційного суду (ВАКС), Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (скорочено - Агентство з розшуку та менеджменту активів або АРМА));

- ліквідація податкової міліції, позбавлення Міністерства внутрішніх справ (МВС) повноважень у боротьбі з економічними злочинами, визначення чітких критеріїв контррозвідувального забезпечення економічного потенціалу, а також об'єктів критичної інфраструктури Службою безпеки України (СБУ), та створення єдиного органу розслідування економічних злочинів – Бюро економічної безпеки (БЕБ);

- усунення і запобігання необґрунтованому тиску на бізнес з боку правоохоронних органів;

- підвищення ефективності системи запобігання політичній корупції (фінансуванню політичних партій за державні і приватні кошти, підзвітність).

Зазначене дослідження проведено в Україні за період часу з 2012 по 2018 рік [2]. Але з 2018 року пройшло вже понад шість років. Реформування судових та правоохоронних органів, незважаючи на війну в державі, продовжується.

Є надія, що війна закінчиться повною перемогою українського народу, намічені реформи будуть успішно закінчені, а верховенство права і протидія корупції забезпечуватимуться справжніми професіоналами, для яких інтереси України будуть у пріоритеті.

Поділяємо думки вчених, які вважають, що Україна, враховуючи дефіцит бюджету, соціальні проблеми та виклики, набуває власний досвід, який, перш за все, ґрунтується на національних інтересах [3; 4; 5; 6].

З іншого боку, економіка України не може безпечно існувати та розвиватися тільки в межах території власної країни.

Слушними є думки вчених, які вважають, що необхідно використовувати позитивні ознаки глобалізації. Успішний досвід зарубіжних країн відносно системи забезпечення економічної безпеки має бути одним з найважливіших напрямків у стратегії довгострокової перспективи розвитку національної економіки України [3; 4].

Заслуговує на увагу розвиток концепції безпеки на базі співробітництва. Сьогодні багато держав стурбовані не стільки проблемою захисту від військової загрози, скільки забезпеченням внутрішньої стабільності країни й регіону, де вони розташовані, і зацікавлені в стійкому економічному процвітанні. Розвиток соціального та економічного виміру й наповнення новим змістом соціальної та економічної політики призвели до інших взаємин у сфері безпеки. Мова йде не тільки про запобігання військових конфліктів, які наразі набули локальних форм, але й про створення й розширення добре організованих зон безпеки, де безперешкодно може розвиватися всебічне співробітництво [4].

Досвід більшості країн Європейського Союзу свідчить про те, що рівень економічної безпеки держави залежить від багатьох факторів. Для того щоб не опинитися в ситуації держави без власного незалежного економічного майбутнього, Україні потрібно запровадити цілеспрямовану, системну роботу, орієнтовану на подолання економічної кризи, боротьбу з корупцією, кримінальними елементами в економіці, запобігання інших реальних загроз. У цій залежності дуже важливо не тільки розуміти сутність економічної безпеки на всіх рівнях (міжнародному, національному, регіональному, особистісному), а й конкретні дії управлінських структур щодо наближення рівня економічної безпеки України до європейського рівня, зокрема і в частині забезпечення верховенства права та протидії корупції [1; 2; 3; 6].

Системний аналіз досвіду високорозвинених країн із забезпечення економічної безпеки національної економіки дозволяє відзначити, що основні напрями державної політики в сфері економічної безпеки національної економіки мають бути спрямовані на формування умов для мінімізації виникнення загроз, а не використання економічних заходів ситуативного реагування на них [5].

Згідно принципу верховенства права, вся політика реалізації та забезпечення економічної безпеки держави повинна підпорядковуватись нормам закону [7, с. 158].

Погоджуємося з висновками Міністерства юстиції України та Центру економічного відновлення [2] про те, що перешкодами для реалізації верховенства права продовжують залишатися:

- недосконала система стримувань і противаг та балансу гілок влади;
- кадрові проблеми, недоброчесність суддів, технічна недосконаліть та не достатньо дієва система альтернативного вирішення спорів;
- несистемність проведення реформи правоохоронних органів, відсутність єдиної стратегії розвитку правоохоронних органів;
- наявність зовнішнього тиску на діяльність антикорупційних органів та широке поширення явища корупції в різних галузях життєдіяльності суспільства.

Відповідно до Матриці економічного відновлення та розвитку, запропонованої Міністерством юстиції України та Центром економічного відновлення [2], верховенство права в нашій державі вважатиметься забезпеченим, якщо:

- буде ухвалена та реалізована дієва система стримувань і противаг між законодавчою, виконавчою і судовою гілками влади;
- органи суддівського врядування (Вища рада правосуддя (ВРП) та Вища кваліфікаційна комісія суддів України (ВККСУ) стануть інституційно спроможними, незалежними від політичних впливів, будуть діяти ефективно, підзвітно, згідно з кращими європейськими демократичними практиками і принципами;
- електронне судочинство буде діяти для всього переліку судових справ;
- буде реалізована всеохоплююча реформа прокуратури з оптимізацією її функцій, із врахуванням кращих європейських стандартів і практик;
- правоохоронні органи будуть діяти за кращими європейськими стандартами і практиками;
- Бюро економічної безпеки стане інституційно та фінансово спроможним і незалежним правоохоронним органом, який забезпечуватиме розслідування економічних злочинів;
- органи правопорядку будуть клієнтоорієнтованими у своїй діяльності з фокусом на захист прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, ефективно взаємодіятимуть з усіма групами населення та органами;
- антикорупційні органи стануть незалежними, інституційно спроможними, ефективно запобігатимуть і протидіятимуть корупції;
- ефективно діятиме інститут захисту викривачів;

- більшість громадян, державних службовців, суддів, працівників правоохоронних органів матимуть нульову толерантність до корупції, повагу до верховенства права та високу культуру доброчесності.

Викладене дозволяє зробити висновок про те, що принципу верховенства права належить чільне місце серед інших принципів у системі забезпечення економічної безпеки та в процесі формування незалежної економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року» : Указ Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text (дата звернення: 28.04.2024).

2. Вектори економічного розвитку 2030 / Кабінет Міністрів України. URL : https://nes2030.org.ua/docs/doc-vector.pdf (дата звернення: 28.04.2024).

3. Варналій З. С., Буркальцева О. С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення : кол. монографія. Київ, 2011. 299 с.

4. Шемаєва Л. Г. Забезпечення економічної безпеки підприємства на основі управління стратегічною взаємодією з суб'єктами зовнішнього середовища : кол. монографія. Київ, 2009. 357 с.

5. Гаман Н. О. Міжнародний досвід формування економічної безпеки держави: перспективи для України. URL : http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/38.pdf (дата звернення: 28.04.2024).

6. Рєзнік О. М. Порівняльний аналіз сутності економічної безпеки України та країн Європейського Союзу. *Форум права* : наук. фах. вид. 2015. № 4. С. 232–236.

7. Копитко М. І., Заверуха Д. А. Характеристика основних складових забезпечення економічної безпеки держави. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. №3 (63). С. 155–160.

Наукове електронне мережеве видання

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ, ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІ ЗАСАДИ

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції

16 травня 2024 року

Укладач:	*А. С. Амеліна*
Відповідальний за випуск:	*Є. Ю. Колосовський,* *А. В. Лавренюк*
Верстка:	*Д. П. Завальніцька*

Здано до друку 18.06.2024
Друк. арк. 27,95
Замовлення № 1104

Підготовлено до друку редакційно-видавничим відділом
Державного податкового університету
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна
Вебсайт кафедри кримінального судочинства та аналітичної діяльності:
e-mail: 39.11@dpu.edu.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовників і
розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 7669 від 20.09.2022